

Quickscan Flora en fauna

Slotjes Midden

Gemeente Oosterhout

Quicksan Flora en fauna

Slotjes Midden

Gemeente Oosterhout

Datum:

maart 2010

Projectgegevens:

NAT01-OOS00024-01b

CROONEN ADVISEURS

ruimtelijke vormgeving & ordening

Postbus 435 – 5240 AK Rosmalen

T (073) 523 39 00 – F (073) 523 39 99

E info@croonen.nl – I www.croonenadviseurs.nl

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Opbouw rapport	1
2	Methode	3
2.1	Literatuuronderzoek	3
2.2	Terreinbezoek	3
3	Gebiedskarakteristiek	5
3.1	Huidige situatie	5
3.2	Voorgestane ontwikkeling	5
4	Natuurwaarden	9
4.1	Flora- en faunawet	9
4.2	Planten	10
4.3	Grondgebonden zoogdieren	10
4.4	Vleermuizen	11
4.5	Vogels	12
4.6	Amfibieën en reptielen	13
4.7	Vissen	14
4.8	Beschermde soorten ongewervelden	14
5	Conclusies	15
6	Bronnen	17

Bijlage:

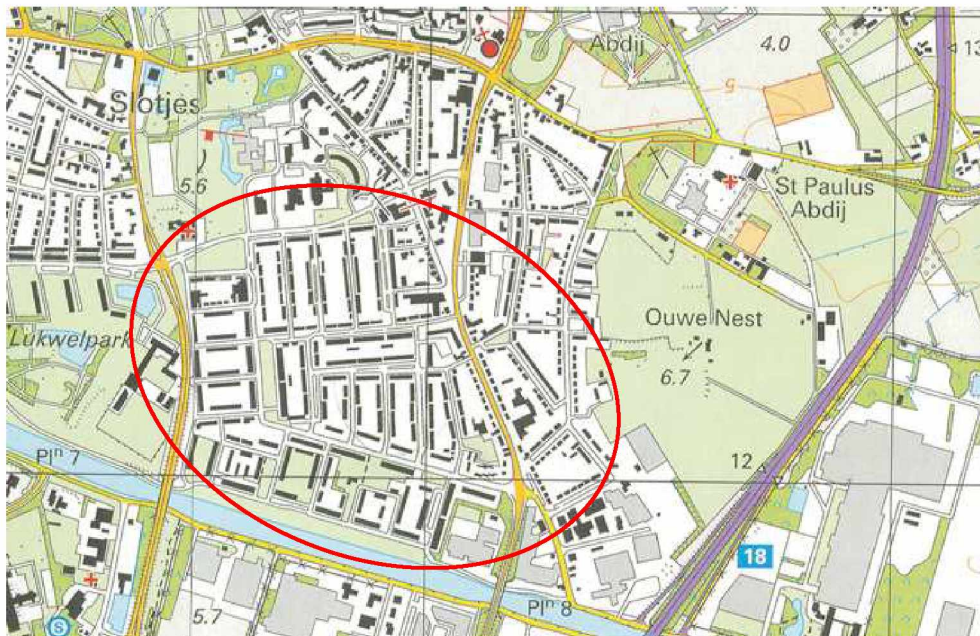
— Natuurwetgeving en -beleid

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Aanleiding voor dit verkennend onderzoek (quickscan) vormt de voorgenomen herstructurering van Slotjes Midden in Oosterhout. Ten behoeve hiervan is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving, in dit geval de Flora- en faunawet.

In voorliggende rapportage zijn de resultaten van de quickscan beschreven. Het onderzoek bestaat uit een literatuuronderzoek en veldverkenning (oktober 2009). Op onderstaande kaart (figuur 1) is de globale ligging van het gebied (de woonbuurt Slotjes Midden) weergegeven.

Figuur 1: Globale ligging van het gebied

1.2 Opbouw rapport

In hoofdstuk twee wordt de gebruikte methode voor de uitvoering van deze quickscan omschreven. Hoofdstuk drie geeft een beschrijving van de huidige en toekomstige situatie van het gebied. In hoofdstuk vier wordt kort de wetgeving met betrekking tot de Flora- en faunawet weergegeven en vervolgens worden de verschillende aangetroffen natuurwaarden in het gebied beschreven. Per onderdeel wordt aangegeven wat de effecten van de ingreep zijn en of er een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet nodig is. De conclusies zijn weergegeven in hoofdstuk vijf.

Het laatste hoofdstuk geeft de gebruikte bronnen voor dit onderzoek weer. Achter dit hoofdstuk bevindt zich een bijlage die algemene informatie verschaft met betrekking tot de Flora- en faunawet.

2 Methode

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

2.1 Literatuuronderzoek

De volgende bronnen zijn in het kader van dit onderzoek gebruikt:

- het via internet te raadplegen natuurloket (www.natuurloket.nl);
- provinciale gegevens met betrekking tot de EHS en vogels en planten van de Rode Lijst;
- landelijke en provinciale verspreidingsinformatie met betrekking tot planten, dagvlinders, vissen, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren, met name uit verspreidingsatlassen.

Zie hoofdstuk 6 voor een volledige lijst.

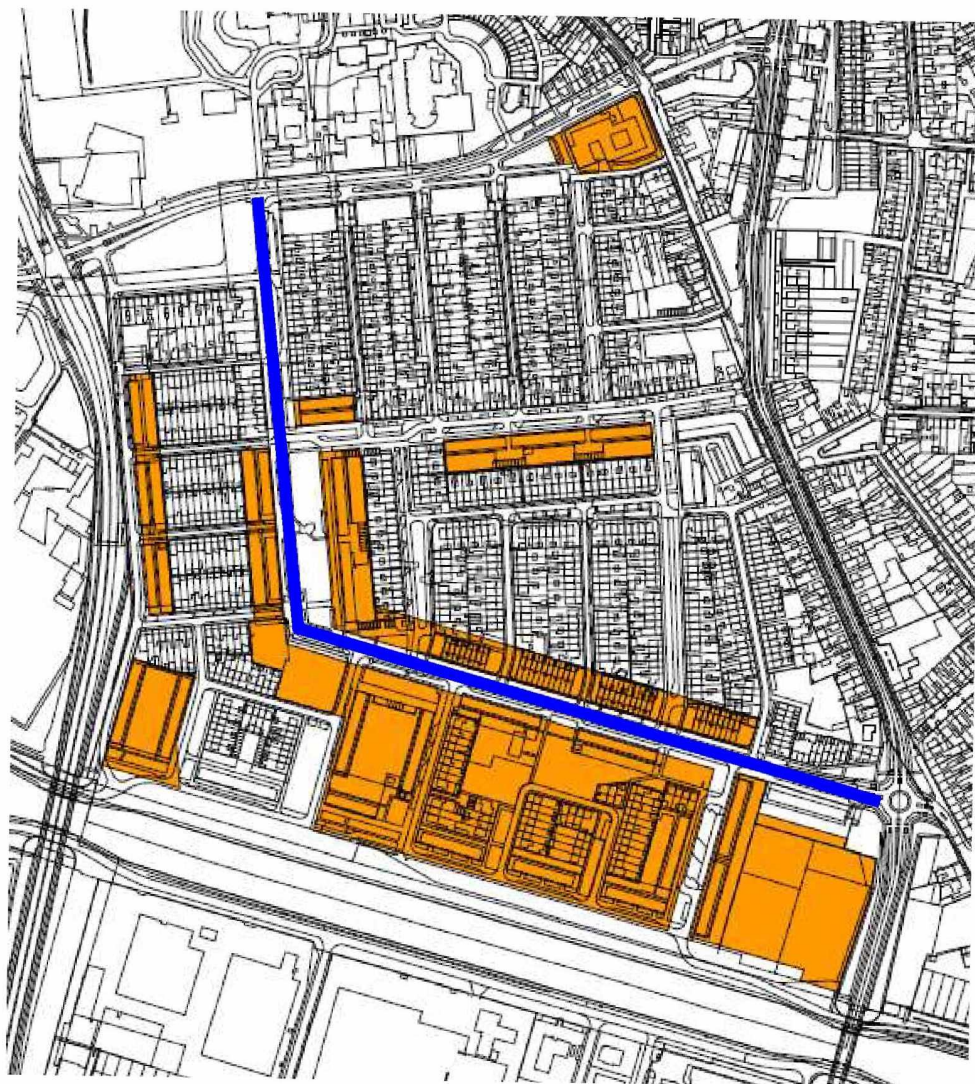
Het Natuurloket is een onafhankelijke informatiemakelaar, die gegevens over beschermde soorten toegankelijk maakt. Deze gegevens zijn afkomstig uit de databanken van gespecialiseerde organisaties, verenigd in de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van de kosteloze via het internet te raadplegen database.

Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels min of meer gedateerd is, blijkt dat in of nabij de locaties in het verleden diverse strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij niet bekend. Deze gegevens hebben veelal betrekking op atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op de betreffende woonbuurt.

De website www.waarneming.nl is daarnaast eveneens geraadpleegd. Een groot aantal amateurs kan op deze website. Soortwaarnemingen via deze bron zijn derhalve redelijk betrouwbaar, maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kunnen deze waarnemingen een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarnemingen zijn, in tegenstelling tot atlassen, tot op de exacte locatie te herleiden.

2.2 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van de woonbuurt Slotjes Midden voor de verwachte soorten/soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is afgelegd op 23 oktober 2009 bij 14°C en zonnig weer. De periode waarin het terreinbezoek is uitgevoerd is geen optimale tijd voor een uitgebreid veldonderzoek. Derhalve is op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek) een deskundigenoordeel gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten. Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

Figuur 2: Herstructureringslocaties (oranje) en te herprofielen wegen (blauw)

3 Gebiedskenarakteristiek

De herstructureringslocaties liggen binnen de woonbuurt Slotjes Midden. Slotjes Midden wordt in het noorden begrensd door de Van Oldeneellaan, in het westen door de Slotlaan, in het oosten door de Sint Antoniusstraat/Tilburgseweg en in het zuiden door de Wilhelminalaan.

3.1 Huidige situatie

Slotjes Midden is één van de eerste naoorlogse uitbreidingslocaties van Oosterhout en ligt op korte afstand ten zuiden van het stadscentrum. De buurt wordt gekenmerkt door een relatief eenzijdig samengestelde woningvoorraad en veel huurwoningen, wat een eenzijdige bevolkingssamenstelling tot gevolg heeft. De woningen, die veelal zijn gebouwd in de jaren 50 van de vorige eeuw, zijn deels verouderd en voldoen qua bouwtechnische kwaliteit en comfort in veel gevallen niet meer aan de eisen van deze tijd. Mede als gevolg van de eenzijdige woningvoorraad en bevolkingsopbouw staat de leefbaarheid van Slotjes Midden onder druk. De gemeente Oosterhout heeft dan ook de ambitie om, door middel van een ingrijpende herstructurering van de buurt, meer differentiatie aan te brengen in de woningvoorraad en bevolkingsopbouw en daarmee de leefbaarheid van de buurt te bevorderen.

Het gebied is grotendeels versteend. Het omvat een woningwijk met weinig opgaande beplanting. Op enkele plekken staan langs de wegen en bij grasveldjes grotere bomen. Het betreft typische stadsbomen zoals linde, acacia, berk. Het Wilhelminakanaal vormt de zuidgrens van Slotjes Midden (figuur 3). Buiten dit kanaal ontbreken waterelementen in het gebied.

3.2 Voorgestane ontwikkeling

Stedenbouwkundige structuur

Slotjes Midden wordt deels geherstructureerd. In figuur 2 zijn de herstructureringslocaties weergegeven. Binnen deze herstructureringslocaties worden verschillende blokken met (huur)woningen gesloopt. Hiervoor in de plaats komt nieuwbouw en de openbare ruimte wordt heringericht. De stedenbouwkundige structuur van Slotjes Midden blijft grotendeels gehandhaafd. De herstructureringslocaties bieden in totaal ruimte voor circa 920 nieuwe woningen.

Voor dit onderzoek is ervan uitgegaan dat alle bebouwing en beplanting binnen de herstructureringslocaties wordt verwijderd.

Figuur 3: Impressie woonbuurt Slotjes Midden

Groenstructuur

De nieuwe groenstructuur van Slotjes Midden heeft een uitgesproken openbaar en minder versnipperd karakter. De belangrijkste dragers van de groenstructuur zijn:

- de groene zones langs het Wilhelminakanaal en de (verlengde) Tempelierstraat;
- de groene bermen met laanbeplantingen langs de Tempelierstraat en de Loevensteinlaan;
- de groenzone langs de Van Oldeneellaan in samenhang met het groengebied aan de Commandeurstraat;
- een aantal groene ruimtes bij enkele nieuwe appartementengebouwen;
- de herprofilering van de woonstraten in het zuidelijke deel door aanleg van groene bermen en boombeplantingen.

Deze groengebieden zullen tevens ruimte bieden aan veilig bereikbare speelgelegenheid voor de verschillende leeftijdsgroepen.

De groenzone langs het Wilhelminakanaal is aangewezen als Ecologische Verbindingszone (EVZ). Deze zone wordt in het kader van de herontwikkeling van Slotjes Midden ook als zodanig ingericht.

4 Natuurwaarden

In dit hoofdstuk wordt eerst kort de wetgeving met betrekking tot de Flora- en faunawet weergegeven. Vervolgens worden de verschillende aangetroffen natuurwaarden in de woonbuurt Slotjes Midden beschreven. Per onderdeel wordt aangegeven wat de effecten van de ingreep zijn en of er een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet nodig is.

4.1 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het gebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het gebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime.
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime.
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.
- Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 t/m 3; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd.

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van enkele soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende leefgebied in de omgeving aanwezig blijft en het algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is derhalve niet noodzakelijk.

De tabel 1 soorten zijn in dit onderzoek dan ook buiten beschouwing gelaten. Voor deze soorten geldt echter wel de zorgplicht (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet wordt verwezen naar bijlage 1.

4.2 Planten

Voorkomen en functie

Uit de regio is een groot aantal minder algemene plantensoorten bekend, waaronder beschermde soorten zoals de tabel 1-soorten: brede wespenorchis, gewone vogelmelk, grasklokje, grote kaardebol, kleine maagdenpalm, koningsvaren, zwanenbloem en de tabel 2-soorten: gevlekte orchis, grote keverorchis, kruisbladgentiaan, moeraswespenorchis, brede orchis en wilde gagel.

Het gebied biedt (potentieel) leefgebied voor enkele van deze soorten. Met name in de wegbermen kunnen de brede wespenorchis en het grasklokje verwacht worden. Dit zijn licht beschermde soorten. Voor strikt beschermde soorten is het gebied, gezien het intensieve gebruik en stedelijke karakter, niet geschikt.

Uitgebloeide brede wespenorchis in berm langs Tempelierstraat

Effecten en ontheffing

In het gebied zijn geen stikt beschermde plantensoorten aangetroffen. De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van enkele licht beschermde planten uit tabel 1 van de Flora- en faunawet.

Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is derhalve niet noodzakelijk. Voor deze soorten geldt echter wel de zorgplicht, zoals opgenomen in de Flora- en faunawet.

4.3 Grondgebonden zoogdieren

Voorkomen en functie

De volgende beschermde grondgebonden zoogdieren zijn uit de regio bekend: ree, egel, bosmuis, veldmuis, woelrat, rosse woelmuis, bunzing, wezel, hermelijn, mol, dwergspitsmuis, konijn, haas en eekhoorn.

Op basis van aanwezig habitat wordt verwacht dat de volgende soorten daadwerkelijk gebruik maken van het gebied: egel, mol, dwergspitsmuis en konijn.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is derhalve niet noodzakelijk.

4.4 Vleermuizen

Voorkomen en functie

Uit de regio is een aantal vleermuissoorten bekend, zoals gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, franjestaart, meervleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis. Het gebied biedt een groot aantal mogelijkheden in de vorm van verblijfplaatsen, foerageergebieden en vlieg- en trekroutes, voor een groot deel van deze soorten.

Verblijfplaatsen kunnen aanwezig zijn in nagenoeg alle bebouwing in het gebied, zowel gestapelde als grondgebonden woningen. Met name de woningen met open stootvoegen en/of dakbetimmering bieden mogelijkheden voor verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten. Enkele bomen bieden eveneens mogelijkheden voor verblijfplaatsen, met name in gaten en scheuren. Het gebied biedt hierbij mogelijkheden voor zowel zomer-, winter-, kraam- als paarverblijfplaatsen.

Boom met voor vleermuizen geschikte holte op Van de Made terrein

Het overgrote deel van het gebied is geschikt als foerageergebied (jachtgebied) voor soorten die minder gevoelig zijn voor verlichte foerageergebieden (zie tabel in figuur 4). In de minder/niet verlichte delen, zoals rond het Wilhelminakanaal en bij het Van de Madeterrein, kunnen ook de meer verlichtingsgevoelige soorten zoals watervleermuis en meervleermuis verwacht worden.

Het Wilhelminakanaal fungeert hoogst waarschijnlijk als trek-/vliegroute voor een groot aantal vleermuizen. Enkele beplantingselementen in de wijk vormen daarnaast eveneens een potentiële vliegroute, onder andere langs de Tempelierstraat.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Voor het aantasten of vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen (baltsplaatsen, kraamverblijven, zomer- en winterverblijven, belangrijke migratieroutes) is een ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk.

Het gebied biedt een groot aantal mogelijkheden voor vleermuizen. Een nader onderzoek is noodzakelijk om zicht te krijgen op het exacte gebruik van het totale gebied door vleermuizen. Afhankelijk van het gebruik door vleermuizen en de effecten van de ontwikkelingen op de aanwezige vleermuizen kan een ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk zijn. Dit is ondermeer het geval indien een te slopen gebouw een verblijfplaats herbergt of wanneer beplanting wordt verwijderd waardoor belangrijke vliegroutes niet meer bruikbaar zijn. Een ontheffing wordt alleen verleend als er sprake is van zwaarwegende maatschappelijke belangen ten behoeve van de gewenste ontwikkeling.

Tevens moet er worden aangetoond dat de ontwikkeling niet op een andere manier kan worden uitgevoerd zodat de verblijfplaats behouden kan blijven.

Indien aan beide voorwaarden kan worden voldaan dient daarnaast rekening te worden gehouden met mitigerende en compenserende maatregelen. Bij dergelijke maatregelen moet gedacht worden aan bijvoorbeeld aangepaste manieren van slopen, beperkte periodes van uitvoering, realiseren van nieuw leefgebied en verblijfplaatsen of aangepaste verlichting.

	Status	Licht jacht	Licht route	Verblijfplaats	Afstanden	Vliegroutes	Jachtgebied
Watervleermuis	A				1-20 km ♦♦♦♦		
Meervleermuis	Z				1-30 km ♦♦♦♦♦		
Franjestaart	Z				1-10 km ♦♦		
Gewone dwergvleermuis	A				1-15 km ♦♦♦		
Ruige dwergvleermuis	VA				1-20 km ♦♦♦♦		
Rosse vleermuis	VA				1-40 km ♦♦♦♦♦♦		
Laatvlieger	A				1-20 km ♦♦♦♦		

Figuur 4: Tabel schematisch overzicht van de 12 meest voorkomende Nederlandse vleermuissoorten en hun landschapsgebruik.

Legenda: A = algemeen, VA = vrij algemeen, Z = zeldzaam, ZZ = zeer zeldzaam. Verder wordt per soort aangegeven of ze gevoelig zijn voor licht, of ze hun verblijfplaats in bomen dan wel gebouwen kiezen, wat hun home range is, of hun vliegroutes structuren volgen of ook door open gebied lopen, en welke typen jachtgebied hun voorkeur hebben. (bron: Dienst Weg- en Waterbouwkunde, 2004)

4.5 Vogels

Voorkomen en functie

In het gebied worden verscheidene algemene soorten broedvogels, die voorkomen in water, kleinschalig agrarisch landschap en stedelijk gebied, verwacht. Volgens de broedvogelatlas komen in de regio de volgende broedvogels voor: groene specht, boerenzwaluw, spotvogel, grauwe vliegenvanger, matkop, huismus, ringmus. Andere relevante soorten zijn: grauwe vliegenvanger, gierzwaluw, ekster, gekraagde roodstaart, grote bonte specht, pimpelmees, spreeuw, zwarte kraai en zwarte roodstaart.

Tijdens het veldbezoek zijn door het hele gebied waarnemingen gedaan van zwarte kraai en ekster. In de beplanting aan de noordzijde van het Van der Madeterrein is een grote bonte specht waargenomen.

Effecten en ontheffing

Alle vogelsoorten in Nederland zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Met broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) indien concreet broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Er is een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd, dit betreft onder andere huismus en gierzwaluw. Het gebied is geschikt voor de huismus en gierzwaluw. Indien broedlocaties van de huismus en/of gierzwaluw aanwezig zijn, dient rekening gehouden te worden met zogenaamde mitigerende maatregelen. Daarmee worden effecten op de aanwezige huismussen/gierzwaluwen voorkomen. Deze mitigerende maatregelen moeten in een plan worden samengevat en ter goedkeuring worden voorgelegd aan Dienst Regelingen van het Ministerie van LNV. Het geniet derhalve de aanbeveling om de herstructureringslocaties in Slotjes Midden te inventariseren op de concrete aanwezigheid van huismussen en gierzwaluw.

In het gebied kunnen eventueel de volgende categorie 5-vogelsoorten voorkomen: huiszwaluw, boerenzwaluw, grote bonte specht, ekster, zwarte kraai, koolmees en pimpelmees. De nesten van de categorie 5-vogelsoorten zijn alleen jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op het gebied niet van toepassing.

Eventueel aanwezige nesten van categorie 5-vogelsoorten zijn in dit geval niet beschermd, aangezien er voldoende nestmogelijkheden aanwezig zijn in de omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen. Er zijn voor categorie 5-vogelsoorten daarom geen overtredingen te verwachten ten aanzien van de Flora- en faunawet.

4.6 Amfibieën en reptielen

Voorkomen en functie

Uit de regio is van de strikt beschermde reptielen en amfibieën de kleine watersalamander, bastaard kikker, gewone pad, kamsalamander, heikikker, poelkikker en rugstreeppad bekend. Buiten het Wilhelminakanaal, ontbreken water voerende elementen in het gebied. Het Wilhelminakanaal is grotendeels ongeschikt voor amfibieën door zijn grootschalige karakter en grote aantallen predatoren (vissen). Mogelijk dat in enkele achtertuinen vijvertjes aanwezig zijn. Zeer algemene amfibieën zoals de bastaard kikker, gewone pad en kleine watersalamander zijn derhalve niet uit te sluiten in het gebied. Reptielen kunnen bij voorbaat worden uitgesloten door het ontbreken van geschikt leefgebied.

Effecten en ontheffing

De ingreep kan mogelijk leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde amfibieën van tabel 1 van de Flora- en faunawet.

Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is derhalve niet noodzakelijk.

4.7 Vissen

Voorkomen en functie

Het Wilhelminakanaal bij Oosterhout wordt gebruikt voor kleine vrachtschepen, waarvan er naar schatting enige tientallen per dag langskomen. Hierbij ontstaan hekgolven van enige decimeters hoog. Dit maakt het water grotendeels ongeschikt voor de meeste beschermde vissen. Omdat overige watervoerende elementen in het gebied ontbreken, worden geen beschermde vissen in het gebied verwacht.

Effecten en ontheffing

Op basis van aanwezig leefgebied worden geen beschermde vissen verwacht. Er zullen daarnaast geen aanpassingen aan het Wilhelminakanaal plaats vinden van de voorgestane ontwikkeling. Hieruit kan worden geconcludeerd dat een ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet voor vissen niet aan de orde is.

4.8 Beschermde soorten ongewervelden

Voorkomen en functie

De volgende beschermde soorten ongewervelden zijn uit de regio bekend: (oude waarnemingen van) heideblauwtje, rouwmantel. Het gebied is echter ongeschikt voor deze soorten. Tijdens het veldbezoek zijn geen mierenhopen aangetroffen. Andere beschermde soorten ongewervelden (libellen, kevers, Europese rivierkreeft en platte schijfhoren) worden op grond van verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht.

Effecten en ontheffing

Er worden geen effecten op beschermde soorten ongewervelden verwacht.

5 Conclusies

Op basis van deze quickscan wordt geconstateerd dat het gebied een potentiële habitat biedt voor een aantal (algemene) beschermde soorten. Hoewel er geen gerichte veldinventarisatie heeft plaatsgevonden, is op basis van de beschikbare literatuurgegevens en een veldbezoek vastgesteld dat het terrein mogelijk van belang is voor enkele licht beschermde soorten (tabel 1-soorten) en voor strikter beschermde broedvogels en vleermuizen.

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van enkele soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is derhalve niet noodzakelijk.

Met broedvogels kan in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kapwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) indien daadwerkelijk broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Er is een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit betreft ondermeer huismus en gierzwaluw. In voorliggend geval is nader onderzoek naar de concrete aanwezigheid van huismussen en gierzwaluwen in het gebied noodzakelijk. Daarnaast geniet het de aanbeveling het terrein te inventariseren op de zogenaamde categorie 5-vogelsoorten.

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Voor het aantasten of vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen (baltsplaatsen, kraamverblijven, zomer- en winterverblijven, belangrijke migratieroutes) is een ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk. Het gebied biedt een groot aantal mogelijkheden voor vleermuizen, in de vorm van verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes. Een nader onderzoek is noodzakelijk om zicht te krijgen op het exacte gebruik van het totale gebied door vleermuizen. Een ontheffing Flora- en faunawet is mogelijk noodzakelijk voor de herstructurering van het gebied.

6 Bronnen

- Bergmans, W. en A. Zuiderwijk (1986) *Atlas van de Nederlandse Amfibieën en Reptielen en hun Bedreiging*. Utrecht: KNNV
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992) *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. Utrecht: KNNV
- Cools, J.M.A. (1989) *Atlas van de Noordbrabantse flora*. Utrecht: KNNV
- Delft, J.J.C.W van en W. Schuitema (2005) *Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant*. Nijmegen: RAVON
- Dienst Weg- en Waterbouwkunde, *Met vleermuizen overweg* (2004) Ministerie van Verkeer en Waterstaat
- Janssen J.A.M. en J.H.J. Schaminée (2003) *Europese Natuur in Nederland, Habitat-typen*. Utrecht: KNNV Uitgeverij
- Janssen J.A.M. en J.H.J. Schaminée (2003) *Europese Natuur in Nederland, Habitat-typen*. Utrecht: KNNV Uitgeverij
- Limpens, H. , K. Mostert en W. Bongers (1997) *Atlas van de Nederlandse Vleermuizen* Utrecht: KNNV Uitgeverij
- Nie, H.W. de (1996) *Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen*. Doetinchem: Media Publisng
- SOVON Vogelonderzoek Nederland (2002) *Atlas van de Nederlandse broedvogels. Verspreiding, aantallen verandering*. Utrecht: KNNV Uitgeverij
- Weeda, E. J., R. Westra, C. Westra en T. Westra (1985) *Nederlandse Oecologische flora; wilde planten en hun relaties 1-5*. Utrecht: KNNV
- Wynhoff, I., J. van der Made en C. van Swaay, (1992) *Atlas van de Nederlandse dagvlinders*. Utrecht: KNNV

Natuurwetgeving en -beleid

Het natuurbeschermingsbeleid en de wet- en regelgeving op dit vlak kennen twee sporen, namelijk een gebiedsgericht en een soortgericht spoor. Als gevolg van ontwikkelingen op Europees niveau heeft de laatste jaren een actualiseringslag plaatsgevonden binnen het nationaal natuurbeschermingsrecht. Met de Flora- en faunawet uit 2001 en de daarna aangepaste Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn volledig in nationale wetgeving geïmplementeerd. De twee sporen hebben daarbij elk hun eigen wettelijk verankering. De Natuurbeschermingswet richt zich op de bescherming van gebieden, de Flora- en faunawet op de bescherming van soorten. Op provinciaal niveau heeft het natuurbeleid zijn doorwerking gekregen in het Streekplan.

Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. In deze wet is de bescherming van inheemse wilde planten en dieren geregeld en deze wet vormt daarmee de vervanging van een aantal eerdere wetten, alsmede de implementatie op nationaal niveau van de soortbescherming uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Implementatie van de soortbescherming in bijvoorbeeld bestemmingsplannen is hierdoor in principe niet meer nodig. In verband met de uitvoerbaarheid van ruimtelijke plannen dient echter wel rekening te worden gehouden met soortbescherming en dan met name de aanwezigheid van beschermde soorten in het gebied.

De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. In de wet is een aantal verbodsbepalingen opgenomen dat van belang is bij ruimtelijke ingrepen.

Voor beschermde planten op hun groeiplaats geldt het volgende verbod:

- Het is verboden planten behorende tot een beschermde inheemse soort te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onttrekken of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Voor beschermde dieren in hun natuurlijke leefomgeving geldt:

- Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort opzettelijk te verontrusten.
- het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- het is verboden eieren van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Voor ruimtelijke ingrepen is bij het overtreden van de bovenstaande bepalingen een ontheffing (ex artikel 75 Flora- en faunawet, Algemene Maatregel van Bestuur) nodig.

Ontheffing en Vrijstelling

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Deze vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig gebruik en bestendig beheer en onderhoud en voor bepaalde (algemeen voorkomende) soorten. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het gebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime

Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en is derhalve geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Flora- en faunawet uitgaat.

Soorten die vallen onder de vrijstelling betreffen onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de Egel, Konijn en Mol, Ree en Vos; algemene amfibieënsoorten, waaronder de Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander en plantensoorten als Grasklokje, Brede wespenorchis en Gewone dotterbloem.

Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime

Voor soorten van tabel 2 is bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, indien gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode, dan dient ontheffing aangevraagd te worden, welke wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (lichte toets). Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 2 de algemene zorgplicht.

Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

Voor soorten van tabel 3 geldt het zwaarste beschermingsregime en is bij ruimtelijke ontwikkelingen geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, ook niet met een gedragscode. Voor deze soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden, welke aan drie criteria wordt getoetst (zware toets):

- er is sprake van een in of bij wet genoemd belang;
- er is geen alternatief;
- 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'.

Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 3 de algemene zorgplicht.

Tot dit beschermingsregime horen onder andere alle vleermuissoorten, de Das, verschillende amfibieënsoorten, waaronder Rugstreeppad en Kamsalamander en vissoorten, waaronder Grote modderkruiper

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 t/m 3; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd.

Ten aanzien van vogels geldt dat werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord verboden zijn. Tijdens uw werkzaamheden moet u rekening houden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Het ministerie van LNV onderscheid hierin 6 categorieën:

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

- 1 Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
- 3 Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd

- 1 Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. (Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.)
- 2 De overige vogelsoorten. Deze zijn alleen beschermd als ze actief in gebruik zijn (er wordt gebroed)

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.